

Poštovani čitatelji!

U Gospiću je 5. listopada 2024. godine u sklopu manifestacije Jesen u Lici održana tradicionalna stočarska izložba. Organizator je bila Ličko-senjska županija, pokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, a suorganizatori Centar za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu i uzgojna udruženja - Udruga uzgajivača buše i Udruga uzgajivača ovaca Lika. U sklopu stočarske izložbe održani su 10. kup mladih uzgajivača, 5. državna izložba buše i 14. izložba ličke pramenke. Na otvorenju u subotu pozdravne riječi uputili su izaslanik ministra poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, koji je ujedno i ravnatelj Uprave za stočarstvo i kvalitetu hrane doc.dr.sc. Zdravko Barać, koji je i otvorio izložbu, v.d. ravnatelj HAPIH-a izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić i zamjenica župana Ličko-senjske županije Jasna Orešković Brkljačić, struč.spec.oec. I ove je godine u Svetvinčentu 21. i 22. rujna održan 12. festival sira. Posjetitelji su mogli pogledati tradicionalnu Smotru istarske ovce i izbor za najbolju kozu. U sklopu festivala sira održana je i 7. smotra istarske ovce. Organizatori su bili HAPIH-ov Centar za stočarstvo i Udruga uzgajivača istarske ovce Istrijanka 2013, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Istarske županije, Općine Svetvinčenat i Turističke zajednice Općine Svetvinčenat. Detalje s održanih izložbi pročitajte u nastavku. Govedarska je proizvodnja u Hrvatskoj posljednjih godina usporedno s razvojem novih tehnologija, potreba tržišta i

ekonomske isplativosti proizvodnje doživjela znatne promjene koje su se između ostalog očitovale i u određenoj promjeni pasminskog sastava goveda. Simentalska pasmina goveda i dalje je u Hrvatskoj najzastupljenija sa 52,7%, druga je po broju krava holstein pasmina sa 21,4%, a sa 12,5% slijede ih mesne pasmine goveda u ukupnoj populaciji. Izvorne pasmine goveda čine 4,1% populacije. Pad broja krava bilježi se kod mliječnih i kombiniranih pasmina, dok kod mesnih i izvornih pasmina bilježimo rast broja krava. Uzgoj mesnih pasmina goveda u sustavu krava-tele manje je zahtjevan od uzgoja goveda za proizvodnju mlijeka, tako da uzgoj mesnih pasmina sve više dobiva na važnosti.

Uredba (EU) 2023/1115 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o stavljanju na raspolaganje na tržištu

EU-a i izvozu iz EU-a određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 995/2010 (ili kolokvijalno nazvana EUDR Uredba o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma). Rijetko je koji zakonodavni akt EU-a izazvao toliko pomutnje i medijske pompe, a na koju se brzo nadovezala politička polemika, i to oko stvari koja je već izglasana i usvojena kroz sustav upravljanja složenom grupacijom država kao što je EU. O ovoj važnoj temi svakako se informirajte u nastavku.

izv. prof. dr. sc. Krunoslav Karalić,
v. d. ravnatelja HAPIH-a

Impressum: Glavni i odgovorni urednik: izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić
Urednički odbor: Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur., dr.sc. Zdenko Ivkić, Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr., Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Špehar, dr.sc. Dragan Solić, Josipa Pavičić, dipl.ing.agr., Vatroslav Tissauer, dipl.ing.polj.univ.spec.oec.
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Vinkovačka cesta 63c, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186, IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2** Održana tradicionalna stočarska izložba u sklopu manifestacije Jesen u Lici u Gospiću
- 3** Održana 7. smotra istarske ovce
- 4** Razvoj uzgoja mesnih pasmina goveda
- 6** Uredba o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma (EUDR Uredba)

Održana tradicionalna stočarska izložba u sklopu manifestacije Jesen u Lici u Gospiću

> Dr. sc. Marija Špehar
marija.spehar@hapih.hr

U Gospiću je 5. listopada 2024. godine u sklopu manifestacije Jesen u Lici održana tradicionalna stočarska izložba. Organizator je bila Ličko-senjska županija, pokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede, a suorganizatori Centar za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (HAPIH) i uzgojna udruženja - Udruga uzgajivača buše i Udruga uzgajivača ovaca Lika. U sklopu stočarske izložbe održani su 10. kup mladih uzgajivača (Bambino kup), 5. državna izložba buše i 14. izložba ličke pramenke. Na otvorenju u subotu pozdravne riječi uputili su izaslanik ministra poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, koji je ujedno i ravnatelj Uprave za stočarstvo i kvalitetu hrane doc.dr.sc. Zdravko Barać, koji je i otvorio izložbu, v.d. ravnatelj HAPIH-a izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić i zamjenica župana Ličko-senjske županije Jasna Orešković Brkljačić, struč.spec.oec.

Više od 20 uzgajivača predstavilo je u sklopu stočarske izložbe više od 80 grla izvornih pasmina goveda buše i pasmine ovaca ličke pramenke. Na 10. kupu mladih uzgajivača (Bambino kupu) sudjelovalo je 23 djece, koja su u narodnim nošnjama predvodila telad promovirajući uzgoj goveda. Na taj se način nastoje promovirati uzgoj goveda i seoski način života te potaknuti najmlađe uzgajivače da nastave obiteljsku stočarsku tradiciju. Centar za stočarstvo HAPIH-a djecu je nagradio prigodnim medaljama, a Ličko-senjska županija, Hrvatska mljekarska udruga i Udruga uzgajivača buše slatkim poklonima. Medalje i poklone djeci su uručili v.d. ravnatelj HAPIH-a izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić, zamjenica župana Ličko-senjske županije Jasna Orešković Brkljačić, struč.spec.oec, i pročelnica za poljoprivredu i turizam Ličko-senjske županije Marijana Lulić.

Čak 23 uzgajivača predstavila su 59 grla u sklopu 5. državne izložbe buše, i to kroz tri kolekcije. Odabir grla obavili se djelatnici Centra za stočarstvo HAPIH-a (Podružni ured Gospić) u suradnji s predstavnicima Udruge uzgajivača

buše. Povjerenstvo za ocjenu činili su prof.dr.sc. Ante Ivanković, dr.sc. Marija Špehar i Ante Franić. Nagrađeni su uzgajivači prema kolekcijama:

- Kolekcija junica: 1. HR 1201580850, uzgajivač Milan Kuprešanin,

Za šampionsko grlo izložbe odabrana je krava HR 6201534760, uzgajivača Ivana Šimića

Šampionskim grlom izložbe proglašen je ovan HR 232926881, uzgajivača Milana Kneževića

2. HR 1201525136, uzgajivačica Orijana Rogić i 3. HR 4201593248, uzgajivač Bariša Dejanović.

• **Kolekcija krava:** 1. HR 7201528636, uzgajivač Marko Živković, 2. HR 3201209852, uzgajivač Valenti-

no Kuprešanin i 3. HR 4201534944, uzgajivač Ivan Marinić.

• **Kolekcija bikova:** 1. HR 7201457545, uzgajivač Ivica Starčević, 2. HR 2201222953, uzgajivačica Božica Rukavina i 3. HR 3201339357, uzgajivač Bariša Dejanović.

Na 14. izložbi ličke pramenke sudjelovalo je 28 grla u sedam kolekcija. Odabir grla obavili su djelatnici Centra za stočarstvo HAPIH-a (Područni ured Gospić) i predstavnici Udruge uzgajivača ovaca Lika. Povjerenstvo za ocjenu činili su Darko Jurković, dipl.ing., Davor Korečić, dr.med.vet., i Tome Matanić. Nagrađeni su uzgajivači prema kolekciji:

• **Kolekcija ovnova:** 1. HR 332072167, uzgajivačica Barbara Kučan, 2. HR 533433749, uzgajivač Josip Mandekić i 3. HR 132365477, uzgajivačica Katica Obučina.

• **Kolekcija ovaca:** 1. Zdeno Ramljak, 2. Jovo Žigic i 3. Nikica Baričević.

HAPIH je šampionska grla buše i ličke pramenke nagradio šampionskim zvonicima, koja su uz v.d. ravnatelja HAPIH-a izv. prof.dr.sc. Krunoslava Karalića uručili izaslanik ministra poljoprivrede, šumarstva i ribarstva doc.dr.sc. Zdravko Barać i pročelnica za poljoprivredu i turizam Marijana Lulić. HAPIH je svim nagrađenim uzgajivačima dodijelio prigodne diplome, a Ličko-senjska županija prigodne nagrade.

Održana 7. smotra istarske ovce

> **Darko Jurković, dipl.ing.agr.,**

Centar za stočarstvo, darko.jurkovic@hapih.hr

Ove je godine u Svetvinčentu 21. i 22. rujna održan 12. festival sira. Posjetitelji su mogli pogledati tradicionalnu Smotru istarske ovce i izbor za najbolju kozu. U sklopu festivala sira 22. rujna 2024. godine održana je i 7. smotra istarske ovce. Organizatori su bili HAPIH-ov Centar za stočarstvo i Udruga uzgajivača istarske ovce Istrijanka 2013, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, Istarske županije, Općine Svetvinčenat i Turističke zajednice Općine Svetvinčenat. Sudjelovalo je šest uzgajivača istarske ovce, naše izvorne pasmine. U svakoj kolekciji bila su izložena četiri grla - tri ovce i ovan. Komisiju za ocjenu grla činili su Darko Jurković

(HAPIH, Centar za stočarstvo), Katica Santro (AZRRI) i uzgajivač ovaca Josip Broskvar. Ocjenjivali su u tri kate-

gorije - Najlipša ovca, Najlipši praz i Najlipši čap ovac. Najlipšom ovcom proglašeno je ovca uzgajivača OPG-a Macan. Najlipšom kolekcijom ovaca proglašene su ovce uzgajivača Alena Terlevića. Ovan uzgajivača Vedrana Macana pobijedio je u kategoriji najlipši praz (ovan), a šampionskim grlom smotre proglašen je ovan HR 732065001 uzgajivača Ivana Šolića. Ocjenjivani su bili opći dojam, kao i karakteristike pasmine: visina, dužina, izgled rogova, glave i boja vune.

U sklopu ove manifestacije organizirano je i natjecanje u šišanju ovaca u kategorijama ručne i električne škare.

Svi natjecatelji pokazali su iznimnu vještinu i spretnost.

Razvoj uzgoja mesnih pasmina goveda

Prve mesne pasmine koje su se u početku počele uzgajati bile su hereford i angus, a razlog su njihova otpornost te konzumiranje i iskorištavanje više vrsta travnih smjesa lošije kvalitete

> Drago Udbinac, struč. spec. ing. agr.,
Centar za stočarstvo, drago.udbinac@hapih.hr

Govedarska je proizvodnja u Hrvatskoj posljednjih godina usporedno s razvojem novih tehnologija, potreba tržišta i ekonomske isplativosti proizvodnje doživjela znatne promjene koje su se između ostalog očitovale i u određenoj promjeni pasminskog sastava goveda. Simentalska pasmina goveda i dalje je u Hrvatskoj najzastupljenija sa 52,7%, druga je po broju krava holstein pasmina sa 21,4%, a sa 12,5% slijede ih mesne pasmine goveda u ukupnoj populaciji. Izvorne pasmine goveda čine 4,1% populacije. Pad broja krava bilježi se kod mliječnih i kombiniranih pasmina, dok kod mesnih i izvornih pasmina bilježimo rast broja krava. Uzgoj mesnih pasmina goveda u sustavu krava-tele manje je zahtjevan od uzgoja goveda za proizvodnju mlijeka, tako da uzgoj mesnih pasmina sve više dobiva na važnosti.

Na određenim područjima, uglavnom brdskim, nakon iseljavanja dijela stanovništva nestala je poljoprivredna aktivnost pa su poljoprivredne površine postupno postajale zapuštene i neobrađene. Upravo se na tim područjima najvećim dijelom počelo razvijati mesno govedarstvo u sustavu krava-tele. Početne investicije za takvu proizvodnju bile su velike. Potrebno je bilo površine iskrčiti, zasijati travnim smjesama ili dovesti u stanje za oraničnu proizvodnju te investirati u nabavu osnovnoga matičnog stada. Zbog visoke osobine tovnosti s velikom mogućnošću konzumiranja i iskorištenja hrane, dobrog randmana, otpornosti i dobre plodnosti uzgajivači su se prilikom odabira pasmine odlučili

vali za određene mesne pasmine ispred kombiniranih pasmina.

Intenzivnije pasmine

Dodatna su svojstva za uzgoj mesnih pasmina goveda u sustavu krava-tele ranozrelost, razvijen majčinski instinkt, lakoća teljenja, dobar dnevni prirast teladi te dugovječnost. Prve mesne pasmine koje su se u početku počele uzgajati bile su hereford i angus, a razlog su njihova otpornost te konzumiranje i iskorištavanje više vrsta travnih smjesa lošije kvalitete. Zbog zahtjevnijih potreba tržišta (kvaliteta mesa, visoki

randman i dobar prirast) postupno su se počele uzgajati intenzivnije pasmine goveda charolais, limousin i salers.

Istovremeno se nabavljaju i prvi rasplodni bikovi mesnog tipa simentalca te se njihovim korištenjem na već postojećim stadima simentalčke pasmine u uzgoju u sustavu krava-tele popravljaju osobine tovnosti, mesnatosti i kvalitete mesa. Pasmina aubrac zbog dobre izdržljivosti uzgoja pri nižim temperaturama pretežito se uzgaja u Ličko-senjskoj županiji, a treba svakako spomenuti i uzgoj pasmine škotsko-visinskoga goveda na gospodarstvima s manjim poljoprivrednim površinama. Jedna od

posljednjih pasmina uvezena u Hrvatsku bila je wagyu. Posebnost je te pasmine izrazito kvalitetno meso s visokim udjelom intramuskularne masnoće od 30 do 40%, koja mesu daje specifičnu mramoriranost te odličan miris i okus.

Suradnja s uzgojnim udruženjima

Centar za stočarstvo HAPIH-a u suradnji s uzgojnim udruženjima Savezom uzgajivača mesnih pasmina goveda i Hrvatskim uzgojnim udruženjem Sallers-Croatia provodi niz specifičnih tehničkih aktivnosti u provedbi uzgojnih programa kod mesnih pasmina goveda. U svrhu promocije ove je godine po 31. put u Gudovcu organizirana Državna stočarska izložba na kojoj je prikazana većina pasmina goveda koja se uzgajaju u Hrvatskoj. Na izložbi su od mesnih pasmina predstavljene charolais, limousin, mesni tip simentalca, angus, salers i škotsko-visinsko govedo. Osim prikaza, ove je godine po prvi put bilo organizirano i natjecanje mesnih pasmina goveda, i to po kolekcijama: kolekcija junica, kolekcija mladih bikova i kolekcija krava te je izabrano i šampionsko grlo izložbe. Na izložbi je 10 uzgajivača prikazalo šest pasmina sa 34 grla.

Poredak ocijenjenih grla po kolekcijama:

Kolekcija bikova mesnih pasmina goveda:

HR 3201657624, posjednik OPG Nevenka Pavić
HR 5201587402, posjednik PPK Valpovo Eko
HR 9201570996, posjednik OPG Marijana Fridrih

Kolekcija krava mesnih pasmina goveda:

HR 5200605242, posjednik OPG Nataša Vujec
HR 1200959695, posjednik OPG Rodoljub Džakula
HR 5201165219, posjednik OPG Tučkorić Josip

Kolekcija junica mesnih pasmina goveda:

HR 6201587409, posjednik PPK Valpovo Eko
HR 1201587404, posjednik PPK Valpovo Eko
HR 0201619166, posjednik OPG Božović

Šampionsko grlo izložbe:

FR 1538104322, posjednik Heifers d.o.o.

Zbog visoke osobine tovnosti s velikom mogućnošću konzumiranja i iskorištenja hrane, dobrog randmana, otpornosti i dobre plodnosti uzgajivači su se prilikom odabira pasmine odlučivali za određene mesne pasmine ispred kombiniranih pasmina

Uredba o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma (EUDR Uredba)

Pravila EU-a kojima se jamči da proizvodi koje građani EU-a konzumiraju ne pridonose krčenju ili propadanju šuma diljem svijeta

> Dr.sc. Dragan Solić,

Centar za stočarstvo, drago.solic@hapih.hr

Uredba (EU) 2023/1115 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o stavljanju na raspolaganje na tržištu EU-a i izvozu iz EU-a određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 995/2010 (ili kolokvijalno nazvana EUDR-Uredba o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma).

Rijetko je koji zakonodavni akt EU-a izazvao toliko pomutnje i medijske pompe, a na koju se brzo nadovezala politička polemika, i to oko stvari koja je već izglasana i usvojena kroz sustav upravljanja složenom grupacijom država kao što je EU.

Vrlo zvučno pa čak i paranoično izgledaju napisi na internetskim portalima ili novinskim naslovnica koje redom iznose ili zazivaju podjele ili otvorena neslaganja unutar zemalja članica, političkih grupacija, ili čak traženje odgode primjene zakona, poput SAD-a, kao tradicionalnoga političkoga, trgovinskoga i vojnog saveznika zajednice europskih država. Malezija i Indonezija su to u svojim kritikama nazvale aktom protekcionizma i diskriminacije, a Malezija najavljuje i prestanak izvoza palminog ulja u Europu.

Novi generator inflacije

Grupacija poduzeća i organizacija izravno povezanih s robom koja je navedena u Uredbi (goveda, kakao, kava, palmino ulje, soja i drvo) uputila je otvoreno pismo europskom povjereniku za okoliš, oceane i ribarstvo Virginijusu Sinkevičiusu, u kojem navode neadekvatnu pripremljenost i nedovoljnu jasnoću niza članaka Uredbe, koji u stvarnoj trgovin-

Primjena Uredbe trebala je započeti sa 1.1.2025. godine, no nakon burnih rasprava Europska komisija predložila je Europskom parlamentu i Vijeću dodatnih godinu dana odgode kako bi se svi akteri dodatno pripremili s obzirom na vrlo visoke administrativne zahtjeve

skej razmjeni sudionicima neće pružati sigurnost ispravnog postupanja. Posebno su apostrofirali način praćenja goveda tijekom njihova životnog vijeka, koja se kreću između "područja visokog rizika" i "područja na kojem nije bilo uništavanja šuma". Izražavaju zabrinutost vezanu uz povećanje ulaznih troškova za cijeli niz proizvoda, čime se pojavljuje novi gene-

rator inflacije u EU, uz stavljanje u nepovoljan položaj europskih proizvođača naspram uvoznih proizvoda iz zemalja na čijem se području upravo provodi najveći dio deforestacije i degradacije šuma. Nije zanemariv ni rizik od nekontroliranog prometa roba iz visoko rizičnih u manje rizična područja, a onda iz tih područja na prostor EU-a. Utjecaj cijene

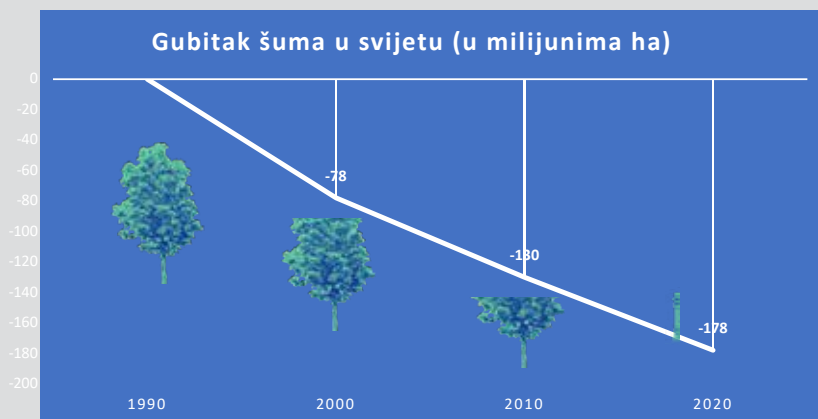
sojine sačme kao nusproizvoda proizvodnje soje vjerojatno će rezultirati povećanjem cijena stočne hrane, a posljedično i cijena animalnih namirnica.

Zahtjeva se odgoda

Tijekom redovitog sastanka Vijeća za poljoprivredu i ribarstvo iznesen je zahtjev za odgodu primjene i ublažavanje pravila vezanih za restrikciju krčenja šuma. Zahtjev je prema tekstu objavljenom na mrežnim stranicama Euractiva iniciran iz Austrije, uz potporu Finske, Italije, Poljske, Slovačke, Slovenije i Švedske. Zanimljivo, u tekstu se izražava zabrinutost za budućnost ekološke proizvodnje u EU i restrikcije krčenja šuma. Osobito se referirajući na male šumoposjednike u EU, kao i uzgajivače čija su goveda držana na pašnjacima. Vrlo brzo, iz Austrije je došao demanti iz austrijskoga Ministarstva okoliša kako to nije službeni stav Austrije, a uslijedila je i reakcija IFOAM-a (Međunarodna organizacija za ekološku proizvodnju) koja odbacuje povezanost zabrane krčenja šuma s perspektivama ekološke poljoprivredne proizvodnje, navodeći kako uzgoj stoke treba biti u skladu s postojećim zemljišnim kapacitetima gospodarstva.

Uslijedila je reakcija grupacije nevladinih organizacija, i to vrlo brzo, koje u svom krugu interesa imaju izraženu zauzetost za zaštitu okoliša, a bile su značajno angažirane pri prikupljanju stavova građana koji su u konačnici doveli do donošenju Uredbe. Pritom odbacuju bilo kakvu odgodu i traže angažman većih financijskih sredstava za implementaciju Uredbe. Posebno ističu iskazanu volju europskih građana kroz postupke ispitivanja javnog mnijenja. U svom pismu referiraju se na pregledni članak objavljen u znanstvenom časopisu Science, u kojem su Pendrill i suradnici obradili dostupna istraživanja i podatke kako bi kvantificirali u kojoj je mjeri krčenje tropskih šuma od 2011. do 2015. povezano s poljoprivredom. Najmanje 90% iskrčenih šuma u područjima je gdje je poljoprivreda uzrokovala gubitak šuma, ali samo oko polovica tih površina pretvorena je u produktivno poljoprivredno zemljište.

Primjena Uredbe trebala je započeti sa 1.1.2025. godine, no nakon burnih rasprava Europska komisija predložila je Europskom parlamentu i Vijeću dodatnih

Prikaz 1. Globalni gubitak šuma u 2000. iznosio je 78 milijuna hektara, u 2010. godini 130 milijuna hektara, a u 2020. godini 178 milijuna hektara (izvor FAO, preuzeto <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/deforestation/#0>)

Primjena Uredbe koja će u potpunosti prekinuti uvoz sojine sačme iz određenih dijelova Južne Amerike neminovno će dovesti do promjena u odnosu ponude i potražnje - stoga je sad pravo vrijeme za razmišljanje o zamjeni dijela sojine sačme drugim alternativnim izvorima bjelančevina

godinu dana odgode kako bi se svi akteri dodatno pripremili s obzirom na vrlo visoke administrativne zahtjeve.

Mogući utjecaj uredbe na govedarsku proizvodnju

Utjecaj cijene sojine sačme kao nusproizvoda proizvodnje soje vjerojatno će rezultirati povećanjem cijena stočne hrane, a posljedično i cijena animalnih namirnica. Uzrok je promjena cijena stočne hrane na globalnoj razini visina prinosa i odnosa ponuda/potražnja za određenim krmivom, i to zbog gospodarskih, ili ratnih sukoba. Riječ je o posve novoj situaciji i teško je pretpostaviti koliki će dio sojine sačme završiti u zemljama izvan EU-a po nižim cijenama, a koliko će doći do promjene cijena sojine sačme s područja koja nisu deforestirana nakon 2020. godine. Administriranje, kontrola i dokazivanje o poštivanju Uredbe imat će svoju troškovnu stranu, koja će biti ugrađena u konačnu cijenu sojine sačme, a posljedično i povećanje troškova proi-

zvodnje mlijeka i mesa. Primjena Uredbe koja će u potpunosti prekinuti uvoz sojine sačme iz određenih dijelova Južne Amerike neminovno će dovesti do promjena u odnosu ponude i potražnje. Stoga je sad pravo vrijeme za razmišljanje o zamjeni dijela sojine sačme drugim alternativnim izvorima bjelančevina. Uredba će sigurno utjecati i na uvoz govedeg mesa iz Južne Amerike, i to s obzirom na zahtjeve o dokazivanju boravka svakoga goveda na području koje nije bilo deforestirano nakon 2020. godine. Postupak dokazivanja, odnosno certificiranja za goveđe meso sigurno će povećati cijene južnoameričkog mesa, a to onda može povoljno utjecati na europsku proizvodnju govedeg mesa.

Zašto se donosi Uredba?

Šume funkcioniraju kao ponori ugljika (sustav koji apsorbira više ugljika nego što ga emitira) i apsorbiraju stakleničke plinove igrajući ključnu ulogu u ublažavanju klimatskih promjena.

Sveobuhvatan je cilj EUDR-a smanjiti doprinos EU-a krčenju i propadanju šuma na globalnoj razini kroz proizvode povezane s krčenjem ili propadanjem šuma, a koji se stavljaju na tržište EU-a ili izvoze s njega.

U uvodnim dijelima Uredbe navedeni su glavni razlozi koji su pridonijeli usvajanju u Europskom parlamentu i Vijeću:

- Deforestacija znači prenamjena šume za upotrebu u poljoprivredne svrhe, bez obzira na to je li uzrokovana ljudskim djelovanjem.
- Degradacija šuma znači strukturne promjene šumskog pokrova, i to u obliku prenamjene: primarnih šuma ili šuma koje se prirodno obnavljaju u plantažne šume ili u drugo pošumljeno zemljište.
- Šume pružaju širok spektar okolišnih, gospodarskih i društvenih koristi, jer se u njima nalazi najveći dio kopnene bioraznolikosti Zemlje.
- Šume održavaju funkcije ekosustava, pomažu u zaštiti klimatskog sustava, osiguravaju čisti zrak i igraju ključnu ulogu u pročišćavanju voda i tla, ali u zadržavanju i obnovi vode, pomažu u sprečavanju dezertifikacije kontinentalnih regija (širenje pustinjskog okoliša u sušna ili polusušna područja).
- Šume osiguravaju egzistenciju i prihode za približno trećinu svjetskog stanovništva, a uništavanje šuma uzrokuje teške posljedice na sredstva za život najranjivijih osoba, uključujući autohtone narode i lokalne zajednice koje uvelike ovisе o šumskim ekosustavima.
- Deforestacijom i degradacijom šuma smanjuju se ključni ponori ugljika.
- Deforestacijom i degradacijom šuma povećava se i vjerojatnost kontakata između divljih životinja, životinja iz uzgoja i ljudi, čime se povećavaju rizici od širenja novih bolesti i rizici od novih epidemija i pandemija.
- Deforestacija i degradacija šuma povećavaju emisije stakleničkih plinova

zbog povezanih šumskih požara. Sama deforestacija uzrokuje 11% emisija stakleničkih plinova.

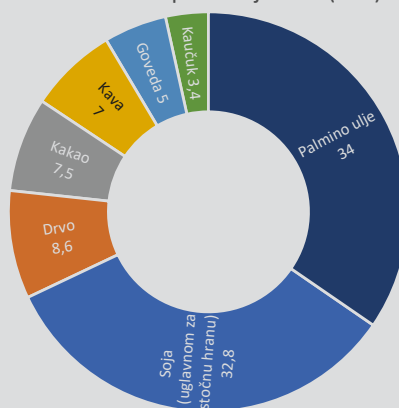
- EU je u razdoblju 1990.–2008. uvezla i potrošila trećinu poljoprivrednih proizvoda kojima se globalno trgovalo, a koji su povezani s deforestacijom šuma. Tijekom tog razdoblja potrošnja u EU odgovorna je za 10% deforestacije šuma diljem svijeta povezane s proizvodnjom robe ili pružanjem usluga.
- Širenje poljoprivrede uzrok je gotovo 90% globalne deforestacije, od čega je više od polovice gubitka šuma posljedica prenamjene šuma u zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, dok se gotovo 40% gubitka šuma može pripisati pašnom sustavu uzgoja domaćih životinja. Proizvodnja hrane za životinje pridonosi deforestaciji i degradaciji šuma
- Potrošnja u EU važan je pokretač deforestacije i degradacije šuma na globalnoj razini. Bez odgovarajuće regulatorne intervencije deforestacija povezana s potrošnjom i proizvodnjom samo šest vrsta robe u EU (goveda, kakao, kava, palmino ulje, soja i drvo) do 2030. porasla bi do približno 248.000 hektara šuma godišnje.
- Uništavanje, degradacija i prenamjena svjetskih šuma i prirodnih ekosustava u velikoj mjeri povezani s širenjem poljoprivredne proizvodnje, osobito prenamjenom šuma u poljoprivredna

zemljišta namijenjena proizvodnji niza vrsta robe i proizvoda za kojima postoji velika potražnja.

- Prema Pendrili i sur. (2020.), sedam vrsta robe i njihovi proizvodi odgovorni su za najveći udio deforestacije koji uzrokuje EU: palma za proizvodnju ulja (34,0%), soja (32,8%), drvo (8,6%), kakao (7,5%), kava (7,0%), goveda (5,0%) i kaučuk (3,4%).

O osnovnim značajkama ove Uredbe pisat ćemo već u sljedećem broju.

Udio robe u potrošnji u EU (u %)

Grafikon 2. Sedam vrsta robe i njihovi proizvodi odgovorni su za najveći udio deforestacije koji uzrokuje EU (izvor: Pendrill i sur, 2020., preuzeto <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/deforestation/#0>)

Rijetko je koji zakonodavni akt EU-a izazvao toliko pomutnje i medijske pompe, a na koju se brzo nadovezala politička polemika, i to oko stvari koja je već izglasana i usvojena kroz sustav upravljanja složenom grupacijom država kao što je EU